

כישלון שהתחיל בתהדיה

מה השתנה: 2008, שר הביטחון ברק בסיוור לאחר ירי טילים מאסיבי לעבר שדרות ואשקלון

ישראל ניצבת כיום בפני סכנה חמורה שצמחה בעזה בלי שיש בירה פתרון מתקבל על הרעת. שורש הבעיה הוא בשגיאה האסטרטגית של אהוד ברק, שביוני 2008, בתקרית פת ממשלת אולמרט, במקום לחתור להפלת חמאס גרד את הממשלה לתהדיה האומללה.

בהשתלשלות האירועים ניתן להצביע על מספר ציוני רדי. ביוני 2007 התקיימו בחירות מקרימות במפלגת העבודה, שבהן זכה אהוד ברק. בעקבות זאת החליף ברק את עמיר פרץ בתפקיד שר הביטחון בממשלת אולמרט. החילופים לא היו לטובה. כמעט במקביל התרחשה באותם ימים מהפכה צבאית שביצע חמאס, באכזריות רבה, ברצועת עזה. אחרים מאנשי הפת"ח נרצחו, אחרים נורו בכריזמה ונתנו נכים. עור לפני החילופים בתפקיד הספיק עמיר פרץ להציע את פרויקט כיפת ברזל, ואולמרט, שבהן את ההצעה, הורה לאשר אותה וראג להסיר את השאלות התקציביות הכרוכות בכך.

כשלושה חודשים לאחר ההפיכה בעזה נהרס הכור הגרעיני הסורי, והגיע הרגע להתמודד עם בעיית חמאס. המצב ברדום החמיר ומט חי הטילים על יישובי עוטף עזה הלכו וגברו. ישראל הגיבה בשורה של פעולות צבאיות, שגרמו לחמאס אבירות ניכרות. אולם התברר שאבירות בסדר גדול של עשרות או אף מאות אינן מרתיעות אותם, ואילו מבחינת ישראל הפך המצב בעוטף עזה לבלתי נסבל.

במאיי יוני 2008 צריך היה לקבל החלטה. בדיוק באותם ימים, בעיצומה של מתקפת הטילים על ישראל, כאשר נדרשה החלטה אסטרטגית, ביקשה הפרקליטות להשמיע בבית המשפט את העדות המוקדמת של טלנסקי. הבקשה אושרה והעדות החלה להישמע ב-27 למאי. למחרת העדות כינס ברק מסיבת עיתונאים ודרש מראש הממשלה לסיים את תפקידו.

הכותרות בעיתונים נגד אולמרט היו מדעישות ודיבור על שוחד. כעבור זמן התברר שאולמרט איננו מואשם כלל בשוחד בפרשת טלנסקי, שממנה זוכה במשפט. אולם באותם הימים הייתה נגדו אווירה קשה והיה ברור שכהונתו מתקרבת לסיומה. זה היה השלב שבו נדרשה החלטה לגבי חמאס.

חידוש מדאיג

באותם ימים פעל ברק, באמצעות נציגו שיצא לקהיר, להשגת תהדיה עם חמאס. היו שדים שסברו שאין מנוס מפ' עולה להפלת שלטון חמאס בעזה. מלבד הידי על ישראל היו סיבות נוספות לכך, לרבות ההשלכות ההרסניות של שלטון חמאס על הליך השלום, הסכנה של בסיס איראני בדרום המדינה, והצורך לבלום את הציר איראן-סודיה-חי' וצאללה-חמאס.

ביוני 2008 הוחלט לאשר את הסכם התהדיה. שר הביטחון ברק, השושבין הראשי של ההסכם, היה להוט לאמצו. ראש הממשלה תמך בו, לדעתו בלב כבוד. אני הייתי בין המתנגדים. בעיקרו של דבר היה זה הסכם להפסקת אש לתקופה של חצי שנה, תוך מתן הקלות במעברים מישראל לרצועה. בעייתו של השבוי גלעד שליט נותרה ללא פתרון.

בעיניי היה ההסכם בגדר אסון. ניתן היה להעריך שהתנגשות עם חמאס בלתי נמנעת. התנאים במאיי יוני 2008 היו עבודנו הנוחים ביותר האפשריים. בארה"ב כיהן נשיא אהוד לישראל, ג'ורג' בוש, אולם זמנו היה קצוב שכן הבחירות בא' דה"ב נקבעו לנובמבר, ואיש לא יכול היה לנבא מה יהיו תוצאותיהן, ומה תהיה עמדתו של הנשיא הבא. היה ברור שככל שתידחה ההתנגשות עם חמאס, כן יהיה מחירה גבוה יותר ויש להניח שתיעשה בתנאים פחות נוחים.

הייתה זו הפעם היחידה שיצאתי בפומבי נגד החלטה ממשלה. הודעתי לאולמרט שבדעתי לעשות זאת, והוא, שליבו היה חצוי בקשר לתהדיה, הסכים לכך. הודעתי ברבים את עמדותי ש"הסכם הדגיעה הוא שגיאה אסטרטגית ממדרגה ראשונה".

הסכם התהדיה קרס וברצמבר 2008 החליטה הממשלה על מבצע עופרת יצוקה. ההחלטה התקבלה בתנאים הרבה פחות נוחים מאלה ששרדו ביוני. הבחירות היו צפויות להתקיים כע' בוד שבועות ספורים, הנשיא בוש עמד לסיים את תפקידו ולכך הצטרפה בעיית מזג האוויר החורפי.

כניסת הכוח הקרקעי התעכבה. אולם פעולה קרקעית הייתה חיונית הן משום שהיה צורך להוכיח שחורף תוצאות

שדאל נחלשה. ממשלת אולמרט זכתה לגיבוי בינלאומי דחב למבצע עופרת יצוקה, שארך שלושה שבועות וכלל פעולה קרקעית. בעמוד ענן היה המערב, כולל ארה"ב, מוכן לגבות פעולה אווירית של כשבוע, אך הוא רדש הפסקת אש, והתנגד לפעולה קרקעית.

לא פחות חמור מזה הוא מה שהתרחש בתחום הצבאי. ביוני 2008 (מועד התהדיה) היו לחמאס רק טילים קצרי טווח, שהגיעו בקושי לאשקלון. בינואר 2009 (עופרת יצוקה) כבר היו טילים שהגיעו לבאד-שבע ואשרוד. בעמוד ענן היה בידי חמאס ארסנל טילים ארוך, שחלקם הגיע לתל-אביב ולידושלים. עוצמת הידי על ישראל עלתה משמעותית על ההיקף בעופרת יצוקה.

למרבה הצער, התוצאה היא שהסיבוב הנוכחי הסתיים ביתרון של חמאס וכישראל איננה יכולה להסיבוב ברורה. מבי' חזית חמאס אבירות בנפש הן נסבלות, נזקי הרכוש יתוקנו בתמיכת מדינות ערב, ואילו ישראל נדרשת או מודתעת משימוש בכוחות קרקע ולפיכך אין בכוחה לסכן את של' טונו. חיייהם של יותר ממיליון אזרחים ישראלים שובשו לחלוטין ועוד רבים אחרים חשו שהאש הגיעה גם אליהם. בצד האבירות בנפש והפציעות המדוברות, נגרם לישראל נזק כלכלי חמור.

ההישג הישראלי הארוך, כיפת ברזל – הנוקף לזכותם של אולמרט ופרץ וכמובן צוות הפיתוח – קיזז רק באופן חלקי את הגידול בעוצמה של חמאס. שני הצדדים מנסים לחזק את כוחם. חמאס על ידי הגדלת המלאי והטווח של הטילים שב' דשותו, וישראל על ידי פיתוחים טכנולוגיים. ההישג הטכנולוגי של ישראל גדול יותר. אולם התוצאה המעשית מעניקה לחמאס עדיפות.

ניתן להיווכח בכך על ידי השוואת המצב ביוני 2008 (מועד התהדיה האומללה) לעומת המצב בעמוד ענן. ביוני 2008 עדיין לא הייתה לישראל כיפת ברזל, ואילו לחמאס עדיין לא היו טילים לטווח בינוני וארוך. בעמוד ענן הייתה לישראל כיפת ברזל, ולמרות זאת מצבה הרבה פחות נוה. טילי חמאס פגעו לא רק בעוטף עזה אלא גם בבאד-שבע, קרית-מלאכי, אשרוד וראשון-לציון, והאזעקות הגיעו לתל-אביב ולידושלים.

ביוני 2008 ניתן היה בפעולה קרקעית להפיל את חמאס. בעמוד ענן נבלמה פעולה כזאת וחמאס חש ששלטונו בטוח, ומעמדו התחזק. מבחינתה של ישראל הסתיים הסיבוב הנוכחי בכישלון, אמנם בנקודות כלבד, אבל כישלון. ■

מלחמת לבנון השנייה יש בכוחו של צה"ל להפעיל כוחות יבשה נגד הטורדיסטים ולגבור עליהם, והן משום שלא הפ' עלת כוחות קרקעיים לא ניתן היה להשיג הדתעה של חמאס. הגורם האחר שהוא חושש מפניו הוא הפלת שלטונו, וזאת לא ניתן להשיג בהפצצה מהאוויר.

ברק חתר לסיום המבצע בהקדם האפשרי. בתנאים שנוצרו, התקבלה בסופו של דבר עמדתו בחוסר בדידה ולמורת רוחם של רבים מהשרים. ההרתעה שהשיג המבצע החזיקה מעמד כשנתיים.

במהלך המבצע נפגע חמאס קשות וידי הטילים על ישראל הצטמצם מאוד, אולם היה בו חידוש מדאיג. התהדיה נוצלה לשכלול הטילים ולהשגת טילים לטווח רחוק יותר מזה שעמד לרשות חמאס בעבר. טילים הגיעו לבאד-שבע, וג' דמו לאבירות בנפש. היה זה חלק ממחיר התהדיה האומללה ביוני 2008.

עדיפות לחמאס

מבצע עמוד ענן התנהל בתנאים הרבה יותר קשים לישראל. מצבה הבינלאומי הידרדר. היחסים עם טורקיה השתבשו. במצרים עלה שלטון אהוד לחמאס. התמיכה הבינלאומית ביי

**ביוני 2008 הוחלט
לאשר את הסכם התהדיה.
שר הביטחון ברק,
השושבין הראשי, היה
להוט לאמצו. בעיניי היה
ההסכם בגדר אסון. היה
ברור שככל שתידחה
ההתנגשות עם חמאס, כן
יהיה מחירה גבוה יותר**

צילום: אר' ישראל, תעריב